

СЬОМИЙ
МІЖНАРОДНИЙ
ЕКОЛОГІЧНИЙ
ФОРУМ

Чисте МІСТО

Чиста РІКА

Чиста ПЛАНЕТА

**16-17
листопада
2017
Херсон**

7й Международный Экологический Форум

Чистый ГОРОД | Чистая РЕКА | Чистая ПЛАНЕТА

16-17 ноября 2017 | Херсон

обязательному возникновению механизмов по самоочищению. Проблемой остается нелинейность скорости антропогенного загрязнения и природных механизмов самосохранения, в том числе самоочищения. Рассмотренный процесс переработки ПЭТ бактериями *Ideonella sakaiensis* является прикладным примером существования сложнейших механизмов организации биосферы, которая, по определению В.И. Вернадского, перешла в стадию ноосферы.

Литература

1. Аникина О. Убирать мусор за человеком будут бактерии. - 16.10.2008. // Режим доступа: <http://www.pravda.ru/society/how/16-10-2008/287766-musor-0/>.
2. Телеканал новостей «24». // Режим доступа: https://24tv.ua/ru/musoropererabativayushhie_zavodi_v_ukraine_prostaivayut_n357551.
3. James Vincent «The Verge» (Vox Media inc.). Статья от 10.03.2016. // Режим доступа: <https://www.theverge.com/2016/3/10/11194150/plastic-eating-bacterium-pet>.
4. Интернет-издание «N+1». Королёв В. Бактерии научились поедать пластик // Режим доступа: <https://nplus1.ru/news/2016/03/11/eating-plastic-is-fantastic>.
5. Национальное информационное агентство «Укринформ». Статья от 11.03.2016. // Режим доступа: <https://www.ukrinform.ru/rubric-technology/1980434-ucenye-otkryli-bakterii-kotorye-pitautsa-polietilenom.html>.

СТАН З ЛІСОВОЮ СЕРТИФІКАЦІЄЮ В СТЕПОВІЙ ЗОНІ УКРАЇНИ

Головащенко М.Ф.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, Україна;

kaf_lis@ukr.net

В даний час загально визнаним є факт, що у збереженні стабільності біосфери на всіх ієрархічних рівнях визначальну роль виконують ліси завдяки збереженню біорізноманіття та глобальному впливу на клімат планети (Ріо, 1992) [1]. Проте, щоб ліси сьогодні та у майбутньому надавали різноманітну продукцію і виконували важливі соціальні, економічні та екологічні функції, необхідно забезпечити в них стале господарювання. Одним з дієвих шляхів щодо забезпечення цього є сертифікація лісів, під час якої незалежна третя сторона перевіряє, чи господарювання у лісі є екологічно безпечним, соціально корисним і економічно доцільним [2].

Сертифікація лісогосподарської діяльності та поставок деревини – це відносно новий процес, спрямований на забезпечення високого рівня ведення лісового господарства згідно узгоджених на міжнародному рівні стандартів. Сама ідея лісової сертифікації виникла в Центральній Європі і була викликана активною діяльністю неурядових природоохоронних організацій. За останні роки вона отримала поширення як засіб стимулювання використання продуктів лісу, а також удосконалення системи управління. Сертифікація покликана сприяти стабільному управлінню лісами та задовольняти потреби покупців, все більша кількість яких не бажає використовувати вироби із деревини, що здобута із нанесенням шкоди лісовим екосистемам та всупереч інтересам місцевого населення.

На сьогодні існує декілька систем сертифікації лісів, з яких найбільш поширеними є:

- ISO 14001;
- PEFC (Пан'європейська сертифікація лісів);
- FSC (Forest Stewardship Council) сертифікація за системою Лісової Наглядової Ради.

Найбільша площа лісів сертифікована за схемою PEFC – 264,8 млн га, а системою FSC охоплено лише 183,1 млн га лісів в 79 країнах та видано 1303 сертифікатів. Загалом за цими двома схемами забезпечено сертифікацію 98% усіх сертифікованих лісів у світі [3].

Зазвичай сертифікація проводиться незалежними та офіційно зареєстрованими центрами сертифікації, які проводять оцінку діяльності підприємств на місцях у відповідності до набору правил, які називаються стандартом. Якщо підприємство відповідає стандарту, воно отримує сертифікат. За умови виконання деяких додаткових умов, продукції присвоюється так званий екологічний ярлик. Вартість послуг з оцінки та аудиту рівня ведення лісового господарства коливається в широких межах і залежить від природних умов та площі лісів, що сертифікуються. У більшості випадків вартість сертифікації коливається від 0,2 до 1,7 \$ за гектар (по системі FSC) [4].

Лісовим кодексом України передбачено, що лісова сертифікація є невід'ємною складовою організації лісового господарства, яка ґрунтується на міжнародних вимогах (стандартах) [5]. Вивчення перспектив сертифікації лісів України було розпочато в 1998 році в рамках українсько-шведського проекту. Проте, практичний досвід лісової сертифікації лісове господарство України нараховує лише дещо більше ніж 10 років [6]. При цьому, в Україні розвиток отримала лісова сертифікація за міжнародною схемою Лісової Наглядової Ради (FSC) – міжнародної некомерційної неурядової організації, метою якої є просування відповідального управління лісами в усьому світі [7].

На 1 січня 2015 року площа сертифікованих лісів в Україні сягнула 2,787 млн га, що складає 26,8% лісового фонду держави. Усі сертифіковані ліси знаходяться в постійному користуванні державних лісгосподарських підприємств, що входять до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України, окрім ВП НУБіП України «Боярська лісова дослідна станція». При цьому, сертифіковані ліси розташовуються нерівномірно і зосереджуються переважно в західних і північних областях країни [8]. Це пов'язано з тим, що у проведенні лісової сертифікації зацікавлені лише ті лісгосподарські підприємства України, які постачають лісопродукцію на європейські ринки. Але на півдні та сході України лісгоспи є нересурсними, бо значну частину від загальної їх площі займають природоохоронні та захисні ліси, тому у них і немає стимулу щодо проведення сертифікації своїх лісонасаджень. До того ж існують ще й перепони, пов'язані з високою вартістю цього процесу, складною процедурою отримання сертифікату, відсутністю належної експертної підтримки для місцевих спеціалістів тощо [9]. Крім того, у 2016 році держава різко скоротила бюджетне фінансування лісгосподарської діяльності лісгоспів, а на 2017 рік і зовсім не виділила їм коштів, а тому площа сертифікованих лісів Держлісагентства хоч і зросла, але знову ж таки за рахунок ресурсних лісгоспів західних і північних областей країни: на кінець

2016 року до 3,2 млн га та на перше півріччя 2017 року до 3,4 млн га, або до 30,8% та 32,7% лісового фонду.

У зв'язку з вищевикладеним, в нересурсних лісгоспах степової зони України слід терміново запровадити екологічну сертифікацію екологічних та соціальних функцій лісу. Як зазначає П.М. Скрипчук, екологічну сертифікацію сфери природокористування, зокрема об'єктів НПС, сільськогосподарського використання ґрунтів, територій, зон рекреації, водогосподарських басейнів потрібно розглядати як логічне продовження розвитку сертифікації продукції, послуг і системного обґрунтування цілісного використання НПС як єдиного ресурсу. При цьому в процедурі екологічної сертифікації сфери природокористування доцільно використовувати відомі теоретико-методологічні, прикладні дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених щодо сталого розвитку, екологічного менеджменту, економіки природокористування, безпеки НПС, екологічної статистики, моделювання і геоінформаційних технологій тощо [10].

Отримані нересурсними лісгоспами кошти за виконання їхніми лісами екологічних та соціальних функцій дозволять їм, в умовах відсутності бюджетного фінансування державою лісгосподарської діяльності підприємств, зберегти лісові екосистеми та свій кадровий потенціал.

Висновки.

Сертифіковані ліси по території України розташовуються нерівномірно і зосереджуються переважно в західних і північних її областях.

Ця нерівномірність, в основному, пов'язана з тим, що у проведенні лісової сертифікації зацікавлені лише ті лісгосподарські підприємства України, які постачають лісопродукцію на європейські ринки.

В нересурсних лісгоспах степової зони України слід терміново запровадити екологічну сертифікацію екологічних та соціальних функцій лісу, що, в умовах відсутності бюджетного фінансування державою лісгосподарської діяльності підприємств, дозволить їм зберегти лісові екосистеми та кадровий потенціал.

Література

1. Лавров В.В. Проблеми запровадження інституту лісової сертифікації в Україні: умови розвитку та узгодження міжнародних та національних нормативно-правових рамок / В.В. Лавров, Г.В. Бондарук // Наук. вісник УкрДЛТУ: Зб. наук.-техн. праць. – Львів, 2004. – Вип. 14.2. – С. 109-115.
2. Кравець П.В. Критерії та індикатори сталого управління лісами / П.В. Кравець, П.І. Лакида // Наук. вісник УкрДЛТУ: Зб. наук.-техн. праць. – Львів, 2002. – Вип. 12.7. – С. 146-158.
3. Гайда Ю.І. Сертифікація лісів як інструмент екологічного маркетингу лісгосподарських підприємств [Електронний ресурс] / Ю.І. Гайда // Ефективна економіка. – 2015. – №1. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3711>.
4. Кирилюк С. Перспектива сертифікації лісів України / С.Кирилюк, М.Попков, Л.Полякова // Лісовий і мисливський журнал. – 2001, №3. – С. 10-12.
5. Лісовий кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2006 р., №21. – 170 с.
6. Лавров В.В. Потенційні шляхи, етапи та реальні умови розвитку лісової сертифікації в Україні / В.В. Лавров, Г.В. Бондарук // Лісівництво і агролісомеліорація. – Харків: «С.А.М.». – 2004. – Вип. 105. – С. 32-38.

7. Дейнека А.М. Розвиток лісової сертифікації в Україні: стан, проблеми і перспективи / А.М. Дейнека // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.15. – С. 15-20.
8. Сертифікація лісів [Електронний ресурс] // Державне агентство лісових ресурсів України. – Режим доступу: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?jsessionid=BOB1999B3600A9F67D9E075AEEF6CCD0.app1?art_id=138413&cat_id=36096
9. Ільницька-Гикавчук Г.Я. Сертифікація лісової продукції як інструмент сталого ведення лісового господарства / Г.Я. Ільницька-Гикавчук, Т.І. Данько, О.П. Макар // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.15. – С. 20-23.
10. Скрипчук П.М. Екологічна сертифікація сфери природокористування в Україні: концептуальні положення, економічна доцільність, модель і механізм реалізації / П.М. Скрипчук // Економіка та держава. – 10 (2010). – С. 81-85.

ПОЖИРАЧІ ХВОЇ – НОВА ЗАГРОЗА ДЛЯ ЖИТЕЛІВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ярема О.О.

МНУ ім. В.О. Сухомлинського, м. Миколаїв, Україна; letasan.ea@gmail.com

В нашій країні існує дуже багато туристичних районів, які кожного року відвідують сотні туристів і назва цих курортів у всіх на слуху. Можна сказати, що Олешківські піски до таких місць не належать. Оскільки про них чули всі, а бували у них лише одиниці. Олешківські піски – це неповторний та унікальний витвір природи, найбільший піщаний масив на Європейському континенті. Розташований за 30 км на схід від міста Херсон у Цюрупинському районі, біля узбережжя Чорного моря. Назва пісків походить від старої назви міста Цюрупинськ – Олешки. Масив утворений з безмежних барханів та древніх алювіальних відкладень р. Дніпро. Мікроклімат піщаної арени напівпустельний. Влітку пісок нагрівається до 70°C, і гарячі висхідні потоки, що йдуть від пісків, розганяють дощові хмари. Тому дощів тут менше, аніж у Херсоні, що на іншому березі Дніпра. У пустелі дуже розріджена рослинність. Тому там дуже часто трапляються масштабні пожежі, оскільки ліс легко загоряється влітку через погодні умови. А стримують пустелю щільно насаджені штучні соснові ліси. Ось про них і хочеться більш детально поговорити.

Олешківські піски – це страшенна загроза полям, пасовищам, селам тощо. Проте люди знали, що крім лісу не існує нічого, що могло б зупинити піски.

Спроби засадити пустелю лісом почалися ще на початку ХХ століття. Тодішнє правління по-різному сприяло залісненню неозорих європейських Каракумів білою акацією і кримською сосною. Владою всіляко заохочувались до спільної справи місцеві селяни, але ті не дуже переймалися проблемою. Можна сказати, що кілька поколінь лісоводів, намагались зупинити «наступ» Олешківських пісків, але марно.

Сьогодні приборкані піски знову «заговорили». Природа почала дивувати своїми сюрпризами. З невідомих причин подекуди почав опускатися рівень ґрунтових вод, на цей фактор почали одразу реагувати «зелені bastiони». Все більше дерев усихають. А де нездорове сухе дерево, там хвороби, шкідники та пожежі...